

Oponentský posudek diplomové práce

BcA. Lenka Lesenská:

Fotografické album do roku 1914:

**Historie fotografického alba a restaurátorské postupy
v reflexi vložených fotografických technik**

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
FILMOVÁ A TELEVIZNÍ FAKULTA
Filmové, televizní a fotografické umění a nová média
Restaurování fotografií

Posuzovaná práce se zabývá otázkou konzervace a restaurování fotografických alb, vzniklých do roku 1914. Fotografické album je komplexním souborem fotografií a dalších materiálů, které v dané konkrétní kombinaci přináší informaci nejenom prostřednictvím vložených fotografií, ale i prostřednictvím jejich adjustace. Album je trojrozměrný předmět vzniklý v daných dobových souvislostech a tak je k němu také třeba přistupovat jako k svébytnému dokladu hmotné kultury. Vedle stereoskopických dvojic představuje prezentace fotografií v albu typický fenomén společenského užití fotografie ve sledovaném období druhé poloviny 19. století až po první světovou válku.

Je proto užitečné zabývat se daným tématem, alba jsou pramenem pro dějiny fotografie, ale i pro dějiny oborů, které jsou fotografiemi dokumentovány. Stranou nestojí ani informace, nesené samotnou fyzickou podstatou – albem jako předmětem.

Práce je užitečná nejenom pro konzervátory a restaurátory, ale také pro vlastníky alb, správce sbírek, knihovníky, archiváře, badatele a další zájemce, kteří s alby přijdou do styku.

Práce představuje praktické shrnutí dostupných informací o používaných technikách identifikace stavu a poškození jak vlastních fotografií, tak i jejich adjustace a alba jako předmětu. V přehledném sledu autorka uvádí postupy identifikace jednotlivých dobových fotografických technik i technik výroby alb s návrhem opatření preventivní konzervace a restaurování. Metodika identifikace respektuje současnou úroveň vědění v daném oboru. Jak postupy identifikace, tak i nápravných opatření jsou dobře ukotveny v odkazech na dostupnou soudobou literaturu. Ocenit je třeba přehledy termínů a bohatou fotografickou dokumentaci, převážně zhotovenou autorkou práce v průběhu její vlastní praxe..

Práce přispěje ke standardizaci užívaného názvosloví v praxi, což je zvláště potřebné při práci s materiálem, který spadá do různých technických oborů (papír, kov, fotografie, knižní vazby atd.

Za nedostatky lze považovat určité terminologické a metodické nepřesnosti, uvedené dále.

Především se v textu hned v anotaci mluví v souvislosti s předmětem zkoumání o albu secesním, samotná práce ale pojednává o albu v širším období druhé poloviny 19. století a začátku 20. století.

I v textu používané ilustrace dokumentují, že fotografická alba zdaleka nejsou jenom secesní. Secese i v době svého vrcholu nebyla jediným užívaným slohem a neztotožňovala

se s ním bez výjimky celá tehdejší kulturní společnost. Právě zadavatelé rozsáhlých fotografických projektů konce 19. století, jako třeba dokumentace výstavby technické infrastruktury se ztotožňovali spíše s klasicismem.

V tom světle není konzistentní, že je uveden rozbor tematiky a technik ornamentu jako secesního ornamentu – stejně by se daly rozebírat jiné slohotvorné prvky a postupy zkoumaného období.

Dalším terminologickou nepřesností je (i když pracovní, jak autorka zdůvodňuje) definice alba jako archiválie. Z orientace autorky na daný materiál je motivace zjednodušení pochopitelná, ale v rámci odbornou publikace nelze album pojmem archiválie beze zbytku označit. Také definice sbírkového předmětu a archiválie je i v daném kontextu příliš velkou licencí.

Popis administrativních postupů při oběhu předmětu v řetězci zadavatel – restaurátor – zadavatel není příliš výstižný, také proto, že je v různých institucích různý. Spíš by se na tomto místě hodilo uvést obecné doporučení, co se má při předání dokumentovat a jak a kdo to má dělat (stav předmětu, tvorba a schvalování restaurátorského záměru atd.). Toto podobně platí i o doporučeních k dokumentaci průběhu prací a předání alba zpět zadavateli.

Na straně 34 v poznámce autorka cituje vlastnosti celuloidu. I když se v rámci tématu jedná o minoritně zastoupený materiál, bylo by vhodné na tomto místě varovat před hořlavostí daného materiálu.

Nejasně působí oddíl 3.3.: „Fixace záznamových prostředků“. Pro čtenáře, který není z oboru restaurování papíru není jasné, co se záznamovými prostředky myslí.

V závěru práce postrádá oponent podrobnější diskusi o tom, kde konkrétně leží hranice polí působnosti jednotlivých profesí – konzervátorů a restaurátorů jednotlivých materiálových oblastí, jak to slibuje úvod práce. Zde by bylo vhodné přímo uvést konkrétní příklady, jaké poškození a čeho je hranicí pro restaurátora fotografií. Chybí také postoj autorky k diskusi o konzervativním v.s. invazivním přístupu – zda a kdy nechat věci raději tak jak jsou, nebo se je snažit opravovat. I degradace fotografií a jejich adjustací může nést informaci o uživateli a historii dané věci a rozhodnutí co a jak restaurovat není jenom technickou či ekonomickou záležitostí.

Úplně nakonec lze ještě zmínit zaměňování pojmů „zdroj“ a „pramen“ v odkazech na konci práce.

Nedostatky a chyby v hodnocené práci nejsou z hlediska jejího zaměření zásadní a leží ponejvíce mimo hlavní zpracovávané téma. Navrhuji proto hodnocení stupněm „C“.

V Černošicích, 30.6.2016

Posudek vypracoval oponent MgA. Petr Kliment.